

Konferencia a trópusi erdőkről a francia Külügyminisztériumban – 1. A plenáris ülések összefoglalása

Január 11-12-én az erdők 2011-es nemzetközi éve alkalmából a francia Külügyminisztérium konferenciát szervezett a trópusi erdőkről, amin neves előadók és magas rangú állami tisztviselők részvételével áttekintették, milyen szerepet játszik Franciaország a trópusi erdőterületek védelmében, fenntartható használatának biztosításában. Noha a témaválasztás első ránézésre nem sok közös pontot mutat a magyar erdőgazdálkodással és erdészeti kutatással, az előadások alapján kijelenthető, a trópusi erdők egyre fokozottabb védelmére irányuló – globális – törekvések miatt a mérsékelt övi erdőgazdálkodás és erdészeti kutatás egyre inkább fölértékelődik, ami új és érdemi lehetőségeket jelet a hazai szereplőknek is. Tekintettel arra, hogy az olyan globális problémákra, mint pl. az élelmezés vagy a klímaváltozás csak globális együttműködésben adható érdemi válasz, a magyar erdészeti kutatás és erdőgazdálkodás számára is elsődleges fontossággal bír a minél szélesebb és eredményesebb nemzetközi együttműködés - nem csak a mérsékelt éghajlati övben, hiszen földrajzi értelemben bármilyen távolinak is tűnnek egyes problémák, a mai világban közvetlenül vagy közvetve, de bennünket is érintenek!

A konferencia megnyitójaként Philippe Meunier, a külügyi tárca globális közjavakért felelős igazgatója (Direction des biens publics mondiaux) a világ és Franciaország előtt álló kihívásokat és a közeljövő várható eseményeit tekintette át, elsősorban az erdőgazdálkodásra és biodiverzításra fókuszálva. Érintette a durbani klímakonferenciát is, amit francia részről sikeresnek minősített, hozzátéve, hogy további nagyon komoly erőfeszítésekre van szükség a nemzetközi közösség minden szereplője részéről. Emlékeztetett arra, hogy 2010-ben szintén a francia külügyminisztérium szervezte azt a konferenciát Párizsban a világ nagy erdészeti térségeiről, ahol négy milliárd USD-t sikerült mozgósítani az erdőirtások megfékezésére érdekében.

Az első plenáris kerekasztal moderátora Jean-Pierre Thébaud, Franciaország környezetvédelmi ügyekért felelős nagykövete volt, beszélgetőpartnerei pedig Kristian Schmidt (Európai Bizottság, fejlesztési együttműködések főigazgatósága), Jacques Moineville (az [AFD](#), azaz a francia fejlesztési ügynökség főigazgató-helyettese), Francois-Xavier Duporge (főtitkár, Fonds Français pour l'Environnement Mondial, [FFEM](#)), Eric Allain (főigazgató, mezőgazdasági minisztérium, MAAPRAT) voltak.

Eric Allain emlékeztetett arra, hogy elsősorban a 2006-os „Fehér Könyv a trópusi erdőkről” megállapításai alapján Franciaországban számos program, terv született az elmúlt években, amik érdemben hozzájárulnak a trópusi erdők fenntartható használatához és az általuk jelentett biológiai sokféleség megőrzéséhez. Hozzátette, az erdők nem csak környezetvédelmi szempontból fontosak, de társadalmi kiegyenlítő szerepük is megkerülhetetlen, ami nem csak a trópusi, de a mérsékelt övi erdőkre, így a franciaországi erdőkre is igaz. Véleménye szerint nem csak az erdők védelméről és az erdővel borított terület növeléséről kell beszélni, nagyon fontos ezek egyensúlyának biztosítása, aminek eszköze a fenntartható erdőgazdálkodás és ezzel párhuzamosan az erdő multifunkcionális szerepének elismerése. Azaz annak tudomásul vétele, hogy az erdő nem csak nyersanyagot szolgáltat, de környezetvédelmi és társadalom-jóléti szerepet is betölt szerte a világban. A francia mezőgazdasági minisztérium a maga részéről mindent elkövet annak érdekében, hogy az erdők védelméhez érdemben hozzájáruljon, aminek egyik elsődleges terepe Francia-Guyana trópusi erdősége. Ez Franciaország legnagyobb (tengerentúli) egybefüggő erdőterülete, ahol rendkívül sokoldalú és összetett kutatás-fejlesztési tevékenységet folytatnak a különböző szaktárcák irányítása alá

tartozó kutatóintézetek ([INRA](#), [CIRAD](#), [IRD](#), [CNRS](#), [AgroParisTech](#), stb.). Franciaország vezető szerepet kíván betölteni az illegális erdőkitermelések elleni küzdelemben is, ennek kapcsán igyekszik minden unós tagországgal minél szorosabb együttműködést kialakítani. Ezzel összefüggésben nagyon fontosnak tartja, hogy minden szereplő naprakész és pontos információkkal rendelkezzen az egyes nagy erdészeti régiókról és az illegális kitermelés által leginkább érintett fajokról. A hatékony munka feltétele, hogy legyen olyan nemzetközi „kormányzás”, irányítás, ami nemzetközi szinten is képes összehangolni az egyes szereplők céljait, munkáját – Franciaország ezt a rendelkezésére álló minden eszközzel támogatja, részben ez is téma lesz a Rio+20 konferencián és az azt előkészítő január végi párizsi miniszteri szintű találkozón is.

Jacques Moineville a francia fejlesztési ügynökség erdészeti irányultságú programjait foglalta össze, amik a következő területekre koncentrálnak:

- fenntartható erdőgazdálkodás, ideértve az erdők használatának helyi szintű koordinációjának, irányításának megszervezését és az illegális fakitermelés elleni küzdelmet,
- az erdők szocio-ökonómiai szerepének hosszú távú fenntarthatósága, a faipar versenyképességének növelése a helyi fafeldolgozás szerepének erősítésével és a rönkfa-export arányának csökkentésével (és így a hozzáadott-érték helyben tartásával), az energetikai célú fahasználat modernizációja a fenntarthatóság szem előtt tartásával
- klímaváltozás elleni küzdelem, biodiverzitás védelme, az erdővédelmet és erdőhasználatot támogató innovatív pénzügyi mechanizmusok kidolgozása, alkalmazása.

valamint általában véve ezeken a területeken a „francia befolyás” növelése – a fő prioritási területek: a Kongó-medence, a Száhel-övezet, Madagaszkár, a mediterrán térség (Törökország, Marokkó), a „Plan climat”-val összefüggésben Indonézia, Mexikó, illetve a [REDD+](#) programban érintett egyes országok. További területek: a Kongó-medence tapasztalatainak adaptálási lehetőségei más földrajzi térségekben, valamint a vízgyűjtő medencék ökoszisztémájának vizsgálata a világ különböző régióiban. Az AFD 2003-2010. között mintegy száz különböző projektre összesen 625 millió eurót fordított. A Kongó-medencében 20 éve folyó munka tapasztalatai azt mutatják, hogy további erőfeszítéseket kell tenni a kis erdőgazdálkodók tevékenységének fejlesztése, valamint az erdők szocio-ökonómiai szerepének erősítése és a biodiverzitás-védelmi szempontok erősítése terén.

Kristian Schmidt hozzászólásában a fenntartható erdőgazdálkodás szükségességére hívta föl a figyelmet, aminek szerinte az egyik alapvető eleme, hogy az illegális fakitermelés aránya minél inkább csökkenthető legyen. Ebben nagyon nagy szerepe van a faimportőr-országoknak, így az EU-nak is, mégpedig azon fontos szabályok érvényesítése útján, amik az illegálisan kitermelt és/vagy nem ellenőrizhető forrásból származó faanyag importját és forgalmazását tiltják. Ezen a téren már érdemi eredmények mutatkoznak, szerinte van olyan afrikai ország, ahol már felére esett az illegális fakitermelés mennyisége. Ez nem csak klímavédelmi, de helyi szocio-ökonómiai szempontokból is nagyon fontos. Schmidt az uniós törekvések nemzetközi szintű elismerésének – és valahol „csodának” – tartja, hogy Kína is élénken érdeklődik az iránt, miként tudna hasonló előírásokat érvényesíteni saját favásárlásaiban, ami különösen annak fényében nagyon pozitív fejlemény, hogy a repülőgépek széndioxid-kibocsátásával kapcsolatos uniós előírásokat határozottan elutasítja.

Francois-Xavier Duporge ([FFEM](#)) szerint az alap a programok támogatásánál különösen fontosak tartja az egyes szereplők közötti szinergiák erősítését, prioritásai között pedig első helyen említette az innováció és az innovatív eljárások támogatását. Földrajzi tekintetben

elsőbbséget élvez az afrikai kontinens, a döntéshozatalban pedig komoly hangsúlyt helyeznek a tárcaközi együttműködésre. A témák tekintetében nincs érdemi különbség a többi szereplőhöz képest: klímavédelem, fenntartható erdőgazdálkodás, az illegális kitermelés visszaszorítása, a helyi szocio-ökonómiai feltételek javítása, a biológiai sokféleség védelme.

A második plenáris kerekasztal vitaindítóját Antonio Carlos Hummel, a brazil erdészeti hivatal (www.florestal.gov.br) főigazgatója tartotta, a brazíliai helyzet bemutatásával. Mint elmondta, az illegális erdőirtások Brazíliában is nagyon komoly problémát jelentenek, ennek csak egyik területe az érdemi fakitermelési szabályok és fagazdasági koncessziók, valamint a valós strukturál erdészeti politika hiánya, legalább ilyen komoly a kisgazdák által végzett tarvágás, amivel új mezőgazdasági területeket akarnak – illegális úton – nyerni. Ez kimondottan szocio-ökonómiai problémakör, ahol egyfajta nevelésre is szükség van – meg kell értetni a gazdákkal, hogy a fás kultúráknak (erdőnek) legalább olyan értéke van, mint a klasszikus mezőgazdasági kultúráknak, csak a kizárólag rövid távon gondolkodást kell fölváltani hosszú távú szemlélettel. A brazil kormányzat föltett szándéka, hogy 2020-ig a jelenlegi ötödére csökkentse az illegális erdő kivágások mértékét, amihez nagyon komoly törvényalkotási és alkalmazási munkára van szükség, ez utóbbiban pedig a technika legújabb eredményeit, eszközeit is fölhasználják. A brazil úrkutatási intézettel közösen például olyan távérzékelési programot indítottak, ami lehetővé teszi gyakorlatilag a teljes brazil erdőterület két-három hetes intervallumokban történő ellenőrzését. Tapasztalatuk, hogy Brazília minden szegletében biztosítani kell az állam érezhető jelenlétét, ez az egyik legjobb eszköz az illegális erdőirtások visszaszorítására – ahol az állam nincs jelen, a fakitermelés azonnal lendületet vesz. Több és hatékonyabb ellenőrzésre van szükség a rendőrség, vagy akár a helyi önkormányzatok bevonásával, és biztosítani kell az illegális kitermelők büntetését – ameddig büntetlenül „meg lehet úszni” ezt, addig nem lehet érdemben visszaszorítani a jelenséget. Harminc éves késéssel ugyan, de megkezdődött az erdő kataszter kialakítása, újabb természetvédelmi területek, tájvédelmi körzetek kialakítása, amitől a kormányzat az eddigi negatív folyamatok érdemi megfordulását reméli. Tény, hogy manapság még mindig sokkal vonzóbb a brazil mezőgazdasági vállalkozások számára a klasszikus mezőgazdasági kultúrák termesztése vagy az állattartás, kormányzati föladat is, hogy megérje számukra fenntartható erdőgazdálkodásba fogni. A brazil erdészeti hivatal vezetője nyitott minden megkeresésre, tapasztalat-cserére, szívesen veszi a közvetlen megkereséseket is, e-mail címe antonio.hummel@florestal.gov.br. Karine Jacquemart (Greenpeace) az érintetlen erdőterületek (Intact Forest Landscape, IFL, legalább 50 ezer ha egybefüggő erdőterület, semmilyen infrastruktúra, elhanyagolható emberi tevékenység) fontosságára hívta föl a figyelmet, amit az ENSz és a nemzetközi klímaegyezmények (pl. [CCNUCC](http://www.ccnucc.org)) is elismernek. A legnagyobb probléma ezek esetében az, hogy amint valamilyen fragmentáltság (pl. egy út megépítése) bekövetkezik a területükön, az utat nyit a degradációnak és a deforesztációnak. A világ ilyen területeinek 19%-a van Brazíliában, a Kongó-medencében 8%, Délkelet-Ázsiában 4% - mindegyik esetben a legnagyobb veszélyt ezekre a területekre az emberi tevékenység jelenti. A trópusi érintetlen erdők 63%-a van Brazíliában, 24%-a Kongó-medencében, a többi Délkelet-Ázsiában. Az érintetlen területek csökkenése mindhárom térségben folyamatos, a helyzet azonban leginkább még Afrikában kezelhető. Az érintetlen (boreális, mérsékelt és trópusi övi) erdők 9,7%-a esik természetvédelem alá, de a trópusiak esetében ez az érték alacsonyabb, a mérsékelt övi esetében magasabb. A Greenpeace szerint a bennszülött lakosság és a helyi életközösségek jogainak tiszteletben tartása mindennél fontosabb, de ezzel együtt van mód arra, hogy összeegyeztethetők legyenek az ő szempontjaik a természetvédelem és a fakitermelési koncessziók érdekei, csupán intelligens és az egyes szereplők közötti érdemi együttműködést föltételező földhasználatra van szükség. A jelenlegi gyakorlat azonban még egészen mást mutat, nem csak nem fenntartható, de sokszor botrányos

eseményekkel kísért (pl. DANZER esete a Kongói DK-ban Yalisika település mellett 2011-ben vagy az NST-csoport hasonló afférja szintén a KDK-ban).

A francia-német együttműködés ezen a területen is valós – mondta előadásában Hans Schipulle, a német együttműködési minisztérium volt főigazgatója, aki 2007-2010. között a Kongó-medence erdőségeinek védelmére alakult partnerségi program ([PFBC](#)) egyik német vezetője volt. Az egyik legfontosabbnak azt tartotta, hogy az egyes francia és német szereplők tevékenységét minél jobban össze lehessen hangolni, így biztosítható, hogy a két ország érdemi szerepet töltsön be a trópusi erdők fenntartható módon történő kiaknázásában.

Somogyi Norbert mezőgazdasági és TÉT-attasé, Párizs